

Když se dělala naše definitivní ústavní listina, konstatovalo se všeobecně, že kdyby měla platit jen pro Masaryka, byla by práva presidentská dopadla jinak. Ale vědělo se také, že Masaryk nezůstane pouhým reprezentantem ani při menším ústavním pouvoiru. Masaryk založil s v é r á z n o u praxi svého úřadu. Nikdy nebyl prezidentem slabým. Často užil svého práva veta a rozpouštěl také sněmovny, a to obě zároveň, takže mohly býti pochybnosti, je-li tento postup v duchu ústavní listiny. Neužíval (až na jediný případ, pokud vím) svého práva předsedati ministerské radě a dávali Národnímu shromáždění poselství. Zato činil mnoho veřejných projevů. To se mohlo různě posuzovati.

Masaryk byl přístupen poučení, jak prokázal na př. při svém známém novoročním projevu o pozemkové reformě.

Veliký důraz kladl na dobrou správu. Nevím, že by se jiný státník staral o osudy Správního obzoru a dával si zasílati Věstník ministerstva vnitra, jež Švehla postavil na nové základy.

Do projednávání ústavní listiny zasáhl Masaryk dvakráte, ale nikdy ve svůj prospěch. K otázkám presidentské pravomoci projevoval vždy naprostý nezájem.

Nebyl nadšen naším jazykovým zákonem a na srdci mu ležel osud menšin, jejichž důvěře se těšil.

V těžkých chvílích republiky čekalo se na to, jakou radu dá Masaryk. Byl neskonale autoritou.

Nejlepší uctění památky Masarykovy bych viděl v tom, kdyby v našem veřejném životě zavládly takové poměry, s nimiž by mohl náš veliký zesnulý býti spokojen. Prof. Hoetzel.

Druhý prezident nejvyššího správního soudu Josef Č a p e k. Je tomu sotva osm měsíců, kdy se shromážděné gremium nejvyššího správního soudu loučilo se svým tehdejším druhým prezidentem Josefem Čapkem, jenž podle zákona č. 165/34 o věkové hranici soudců odcházel koncem února letošního roku do výslužby. Tehdy se zdálo, že Čapek, který při své duševní i tělesné svěžesti měl ještě velmi daleko ke skutečnému stařectví, bude se dlouho těšiti klidu prostého všeliké služební vázanosti, jež bývala velmi vyčerpávající. Naděje tato se bohužel nesplnila k velkému překvapení všech, kdo ho znali, a k lítosti všech, kteří stáli mu blíže.

S prezidentem Čapkem předčasně odešla osobnost zcela svérázná, a to jak jeho vlastnostmi a schopnostmi, tak i pestrým průběhem jeho neobvyklé úřednické kariéry.

Narodil se v Těšnovicích na Moravě 22. března 1870. Vystudovav na tehdejším německém gymnasiu kroměřížském a na právnické fakultě university vídeňské, vstoupil jako auskultant do soudní služby bosenské u krajského soudu v Banjaluce a po uplynutí jednoho roku do konceptní služby finanční na Moravě, z níž pak po nedlouhé době přešel do konceptní služby politické na Moravě, kde po necelých 4 letech byl jmenován definitivním

okresním komisařem u místodržitelství v Brně. Odtud byl již po 2 letech povolán do vídeňského ministerstva obchodu, kde setrval po 12 let až do března 1914, kdy byl povolán jako dvorní rada k vídeňskému správnímu soudnímu dvoru. Krátce po převratu byl jmenován senátním presidentem našeho nejvyššího správního soudu a po odchodu Diwaldově od 1. července 1936 druhým presidentem tohoto tribunálu. Když pak po smrti presidenta Pantůčka povolán byl na uprázdněné tehdy místo druhého presidenta dosavadní senátní president Hugo Diwald, kdysi Čapkův kolega z vídeňského ministerstva obchodu, věkem i služebně o něco starší, byl Čapek v březnu roku 1926 jmenován po Pantůčkovi presidentem patentního soudu, a to jak pro svoji nepochybnou způsobilost pro tento úřad, tak i proto, aby se mu dostalo jak po stránce čestné, tak po stránce hmotné, podstatné náhrady za to, že nemohl již tehdy, ač byl z nejstarších členů soudu, býti jmenován na jedno z obou vedoucích míst nejv. správního soudu.

Jak již jeho služební kariéra dokazuje, byl zvěčnělý president Čapek netoliko vynikající správní úředník a později po více než 20 let vynikající správní soudce, tento skvělý stylista byl i mimořádný talent linguistický. Ovládal asi 10 jazyků a některé z nich dokonale. Znalost jazyková umožnila mu stopovati světové události v nejširším rozsahu, a četba cizích magazinů byla dlouho jeho zvláštní oblibou. Široký jeho obzor a silný zájem o věci politické, jakož i dlouholeté praktické zkušenosti, získané službou ve vídeňském ministerstvu obchodu, k tomu praktické znalosti jazykové a v neposlední řadě vzácné jeho kvality společenské vnukly v době převratové Pantůčkovi, který tehdy prozíravě pečoval o vnitřní vybudování našeho státu, myšlenku, že Čapek by byl zvlášť způsobilým organisátorem a vůdcem onoho odvětví služby veřejné, v němž po léta prakticky se osvědčoval. Proč k tomu nedošlo, dá se dnes asi těžko zjistiti. Čapek byl také jeden z oněch tří českých členů vídeňského soudu, jimž Pantůček v říjnových dnech 1918 svěřoval svoje, takřka přes noc vypracované náčrtky osnov zákonů, jež pokládal za nezbytné, aby nový stát mohl býti bez průtahů uveden v normální život. Z úžasné pohotových konceptů Pantůčkových byly některé vstřetku také uzákoněny, zejména zákon z 2. listopadu 1918 o zřízení nejvyššího správního soudu, jehož byl Pantůček samozřejmým organisátorem a náčelníkem.

Činnost presidenta Čapka jako správního soudce je jako u všech členů tohoto soudu zahalena anonymitou. Jak velký byl jeho podíl na tvoření judikatury našeho nejvyššího správního soudu, nedá se spolehlivě zjistiti. Že byl veliký, je ovšem nepochybné, neboť po dlouhá léta byl téměř jediným předsedou senátů, rozhodujících v širokých oborech živnostensko-právních a sociálního pojištění, k čemuž asi od roku 1929 přistoupilo před-

sednictví v obtížném oboru našeho práva jazykového. V tomto oboru sluší především jemu přičísti vliv na onen přelom v judikatuře o jazykovém právu menšinových obcí, který lze poznati, srovnají-li se nálezy Boh. adm. č. 6862, 7173 s jedné strany a s druhé strany zásady, usnesené odborným plenem dne 17. prosince 1928 a administrativním plenem z 23. května 1929, jakož i nálezy na těchto plenárních usneseních závislé, jak jsou zaznamenány v oficielní sbírce nálezů nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních. (Viz ročník XI, str. 1383).

V oboru práva živnostenského byl president Čapek uznáván obecně za přední autoritu tohoto tribunálu. Jen namátkou budiž vzpomenu jeho někdejšího boje proti staré vídeňské judikatuře (Budw. A č. 3413), jež důsledně uznávala platnost jisté dolnorakouské normy o radikovaných živnostech i pro Čechy, kde příslušný dvorní dekret nikdy nebyl řádně publikován. Čapek jako referent odborného plena, konaného 26. dubna roku 1917, obrátil se proti této judikatuře ve skvělém operátu, a nebýti tehdy hlasu předsedy, který dirimoval ve prospěch staré judikatury, byl by již tehdy prorazil se svým nepochybně správným názorem. (Budw. adm. 11.754). V nálezu našeho nejvyššího správního soudu Boh. A 1098 zvítězil již Čapkův názor na celé čáře. Z poslední doby budiž z nesčetných otázek práva živnostenského vzpomenu Čapkovy rozhodující účasti v případech Boh. A 12.740, 12.741, kde řešila se otázka platnosti vládní nařízení č. sb. 162/35, jímž bylo omezeno zřizování prodejen, správkáren a skladů. Spory těmito byl zájem veřejnosti rozvířen do značné míry. Jest jen litovati, že řešení otázek ještě zbývajících, které citovanými nálezy řešeny býti nemohly, bude se díti již bez účasti presidenta Čapka. Jeho suverenní ovládání živnostenského práva přimělo také redakci Slovníku veřejného práva československého, že si již dávno zabezpečila Čapkovo zpracování tohoto rozsáhlého a důležitého hesla, a president Čapek se svou obdivuhodnou pohotovostí vskutku se dal ihned do práce, kterou jeho smrt bohužel přerušila a ochudila tak naši velkou encyklopedii práva veřejného o stať, jež by byla patřila k nejkompetentnějším a nejvzácnějším.

Vynikající činnosti presidenta Čapka, jak ve funkci senátního předsedy nejvyššího správního soudu, tak ve funkci předsedy patentního soudu, dostalo se při jeho odchodu do výslužby významného uznání presidenta republiky. V řadách jeho kolegů v povolání bude jeho památka dlouho živa. Emil Hácha.

K šedesátým narozeninám profesora Dr. Františka Vavřína.
Dne 4. října 1937 dožil se šedesáti let řádný profesor všeobecného práva státního a ústavního na právnické fakultě Karlovy university Dr. František Vavřínek, člen České akademie a Institutu král. rumunského pro správní vědy. Vavřínek, rodák jičínský, studoval práva na universitě pražské a pobyl i v cizině. První práce Vavřínkova »O státoprávní povaze království a zemí na říš-